

Central European
Digital Media
Observatory

Dilema: Ochrana životného prostredia vs. ekonomický rast

Coffee Beans

**Hugo Gloss, vedecký pracovník CEDMO-SVA a
COO DEKK Inštitútu**

Téma ochrany životného prostredia je súčasťou verejnej diskusie už niekoľko desaťročí. Prístupy na jej realizáciu sa líšia a v spoločnosti prirodzene vyvolávajú rôzne typy reakcií. Nasledovný text má ambíciu predstaviť postoj k ochrane životného prostredia v krajinách V4 z pohľadu prieskumu World Values Survey, resp. European Values Study, ktoré skúmajú práve hodnotovú orientáciu respondentov/tiek.

V rámci uvedených prieskumov je kladená aj nasledujúca otázka: *Teraz vám prečítam dva výroky, ktoré ľudia používajú, keď sa rozprávajú o životnom prostredí a ekonomickom raste. Ktorý z týchto výrokov je bližší vášmu osobnému názoru?* Respondenti/ky majú na výber z dvoch “hraničných” možností: a) *Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť, hoci aj za cenu pomalšieho ekonomického rastu a určitého úbytku pracovných miest alebo b) Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť, dokonca aj keď v určitej miere utrpí životné prostredie.* V rámci prieskumu realizovaného v rokoch 1997 – 1998 v krajinách V4 boli výsledky nasledovné:

Teraz vám prečítam dva výroky, ktoré ľudia používajú, keď sa bavia o životnom prostredí a ekonomickom raste. Ktorý z týchto výrokov je bližší vášmu osobnému názoru?				
	ČR	HU	PL	SK
Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť	48.9%	30.2%	40.8%	43.4%
Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť	33.6%	56.2%	39.9%	39.9%
Neviem / Neodpovedal(a)	17.5%	13.6%	19.3%	16.7%

Tabuľka 1: Prehľad postojov v otázke ochrana životného prostredia vs. ekonomický rast v krajinách V4 v rokoch 1997 – 1998. Dopočet do 100% predstavujú respondenti, ktorý na otázku neodpovedali. (Zdroj: World Values Survey, 3. vlna)

Ďalšie meranie postojov prostredníctvom rovnakej otázky bolo v regióne V4 realizované prostredníctvom prieskumu European Values Study v roku 2017 (Poľsko, Maďarsko) a v roku 2022 prostredníctvom prieskumu World Values Study, 7. vlna (Česká republika, Slovensko).

	ČR	HU	PL	SK
Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť	45.1%	62.2%	39.2%	50.6%
Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť	47.9%	29.1%	48.5%	41.3%
Neviem / Neodpovedal(a)	7.1%	8.7%	12.2%	8.1%

Tabuľka 2: Prehľad postojov v otázke ochrana životného prostredia vs. ekonomický rast v krajinách V4 v rokoch 2017 (PL, HU) a 2022 (ČR, SK). Dopočet do 100% predstavujú respondenti, ktorí na otázku neodpovedali. (Zdroj: 2017: European Values Survey, 2022: World Values Survey, 7. vlna)

Tabuľka 3 prináša prehľad postojov respondentov/tiek z výsledkov uvedených v Tabuľke 2, avšak rozložených podľa vekových kohort do troch skupín.

	ČR	HU	PL	SK
Do 29 rokov: Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť	49.10%	64.80%	27.80%	51.80%
Do 29 rokov: Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť	42.60%	25.50%	60.10%	39.20%
30 – 49 rokov: Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť	45.40%	61.20%	45.60%	52.20%
30 – 49 rokov: Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť	48.40%	31.10%	42.60%	39.80%
50+ rokov: Ochrana životného prostredia by mala mať prednosť	43.30%	61.80%	39.20%	48.80%
50+ rokov: Ekonomický rast a rast pracovných miest by mali mať prednosť	49.50%	29.20%	48.00%	43.40%

Tabuľka 3: Prehľad postojov v otázke ochrana životného prostredia vs. ekonomický rast v krajinách V4 v rokoch 2017 (PL, HU) a 2022 (ČR, SK) rozdelení do 3 vekových kohort. Dopočet do 100% predstavujú respondenti, ktorý na otázku neodpovedali. (Zdroj: 2017: European Values Survey, 2022: World Values Survey, 7. vlna)

Prekvapivý výsledok pri porovnaní prieskumov z rokov 1997 – 1998 a 2017 – 2022 je posun respondentov/tiek v Maďarsku v prospech ochrany životného prostredia - za túto možnosť sa v prvom meraní (1998) vyslovilo 30,2 % opýtaných a pri druhom meraní (2017) 62,2 %. Na druhej strane pri porovnaní prieskumov v prípade Českej republiky a Poľska z meraní vychádza posilnenie postoja podporujúceho ekonomický rast. Táto zmena sa avšak

udiala bez zníženia pomeru respondentov/tiek preferujúcich ochranu životného prostredia - nárast bol možný vďaka zníženiu pomeru respondentov/tiek, ktorí otázku nezodpovedali. Inými slovami viac respondentov/tiek zaujalo v danej otázke jasné stanovisko. V prípade Poľska je tiež výrazne silná podpora ekonomického rastu v prípade vekovej kohorty do 29 rokov (60,10 %) v porovnaní s ostatnými krajinami V4, resp. zvyšnými vekovými kohortami.

Použité datasety:

Inglehart, R., C. Haerper, A. Moreno, C. Welzel, K. Kizilova, J. Diez-Medrano, M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin & B. Puranen (eds.). 2022. World Values Survey: All Rounds - Country-Pooled Datafile. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WWSA Secretariat. Dataset Version 3.0.0. [doi:10.14281/18241.17](https://doi.org/10.14281/18241.17)

